

NADYMAĆ SIĘ (49) *vb impf*

nadymać się (46), **nadyjmać się** (2); nadyjmać się : nadymać się *BudBib* (2:1).
sie (30), się (19).

Oba a jasne (w tym w pierwszym 2 r. błędne znakowanie).

inf nadymać się (9). ◇ *praes 1 sg* nadymam się (8). ◇ *2 sg* nadymasz się (3). ◇ *3 sg* nadyma się (15). ◇ *3 pl* nadymają się (3). ◇ *praet 1 sg m* -m się nadymał (1). ◇ *fut 3 pl subst* nadymać się będą (1). ◇ *imp 2 sg* nadymaj się (1). ◇ *con 3 sg m* by się nadymał (2). ◇ *2 pl m pers* byście się nadykali (2). ◇ *3 pl m pers* by nadykali się (2). ◇ *part praes act* nadymając się (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Napęlić się wciągając powietrze; inflari, intumescere, sufflari Cn (5) : Tonare murmure ac verberibus, Nádymać się/ dęłać/ trząskać z nádętości. *Mącz* 458b.

W przen (4) : Y naczze się ten nędzny pęcherz więc nádyma [o człowieku]/ Który iedno kęs wiatru w łobie więcej nie ma. *RejWiz* 188v.

nadymać się czym (2): w oczách Bożych podłemi zoftawiają/ którzy się v ludzi chciwością próżney chwały nádymaia. *SkarŻyw* 212. *Cf* »prożną się pychą nadymać«.

Zwroty: »się ku niebu nadymać« (1): Skąd się ty ku niebu prze śwą wolą á niepoślufzeństwo nádymać nieprzeftawał/ y siła duż niewinnych gubiłz y pożyrałz. *PowodPr* 12.

»prożną się pychą nadymać« (1): Iktoreyby [miłości] więtfzy pożytek miał Biskup Cárorocki/ gdyby się rączey pokory trzymał/ á prożną się pychą nie nádymał *SkarJedn* 185.

2. Stać się nabrzmałym, opuchniętym; obturgere, turgere Mącz, Cn; inturgere Mącz; extuberare, extumere Calep; extumescere, inflari, intumescere, sufflari, tumere, turgescere Cn (9) : Gdy też ciało pękatey nádyma się iakoby / twardą nieiaką puchliną/ á wiatry po cieie y tam y sam biegią z boku do boku, To iest znamię pewne choroby płodu *FalZioł* V 31v; Turgeo, Nádymam/ náftáram się. *Mącz* 470a, 470b; iefli się złépia rana á nieiako nádyma/ tegóz przyłóż co y pierwey. *SienLek* 147; Gdy się kón nádyma á fteka/ á z nofá mu wodá płynie/ znak iest wietrzného ochffatu *SienLek* 168v; *Calep* 399b [2 r.].

Fraza: »żołądek nádyma się« (1): Gdy się żołądek nádyma/ tedy człowiek opufzeie *SienLek* 96v.

Szereg: »puchnąć a nadymać się« (1): Bowiem ciała tak ozłale/ puchną/ á nadymaia się/ y mocż wypufzczaia takowi/ ktori nie strawność mleka vkazuie *FalZioł* V 35v.

3. Stawać się wysokim i wypukłym, podnosić się (7) :

a. O wodzie w zbiornikach naturalnych; accedere PolAnt (5) : ventos praemonstrat saepe inflatum mare, Gdy się morze nádyma známionuye pewne wiatry. *Mącz* 231d.

W połączeniu szeregowym (1): Szumieć będą (y) nádymać się będą wody iego [Sonabunt, turbabuntur aquae eius]/ trząść się będą gory gdy się podnosić będzie/ Seláh. *BudBib Ps* 45/4.

W porównaniach (3): Micraim iako ieziro nádymaia się y iako rzeki biją się wody. *BudBib Ier* 46/8, *Ier* 46/7; Czoż ty rzeczeńz nędzny białwianie/ ktory gdy cie trochę świat ku gorze wyniełie/ tedy się nádymałz iako pijána ná morzu *RejAp* 10.

b. O fermentującym cieście (1) : Czemu ciało pżenne więcej się nádyma kiedy ie zgniotą, niż ięczmienne albo y rżane. *GlabGad* G7.

c. O dojrzewających kształtach dziewczyny; *tumere Cn (1)* : Czemu po trzynaścim lecie białym głowam cice rosta á poczynaią fie nadymać. *GlabGad D6v*.

4. *Pysznić się, wynosić się nad innych; ampullare Mqcz, Calep; superbire Modrz, Cn; extuberare Mqcz; inflari PolAnt, Vulg, Cn; suflari, superbire, tumere Cn (25)* : Ci ktorzy fie nadymaią/ Máło w łobie státku máią *BierEz Nv; RejJóz G8v*; Extubero, Nádymam/ wyładzam fie ná wierch. *Mqcz 467c, 8c*; á kto fie nádyma [*estimolens*] rządząc lud podły á profty/ temu niedoścánie łercá do rządzenia ludu pyłznego á odpornego. *ModrzBaz 47v*.

nadymać się z czego (6), stąd (1): *OpecŻyw 45; CzechRozm 211, 213v*; Brátem fie náńzym názywa Christus ále fie nam z tąd nádymać nie trzebá. *CzechEp 338 marg*; ktorą [*pychą*] w onym zborze Koryntńkim wynořili fie niektorzy/ nádymaiąc fie z onych duchownych dárow *NiemObr 45*; Niechay was nikt nie podchodzi/ chcąc (*marg*) vmyłłnie. (-) przez pokorę y nabożeńřtwo ániołow/ hárdźie poścępując w tym czego nie widział/ prozno fie nádymaiąc [*frustra inflatus*] z vmyłłu ciálá łwego: á nie trzymaiąc fie głowy Chriřtułá *WujNT Col 2/18, s. 521*.

nadymać się przeciw komu (5): Iźbyřcie fie ieden za drugim nie nádymáli przeciwo drugiemu. *BibRadz 1.Cor 4/6 [przekład tego samego tekstu NimObr, WuNT]; NiemObr 79*; Páweł ták oboy narod vgadza y miárkuie; że áni fie Żydom wynořić dopułzcza/ iakoby z załług vczynkow zakonnych: áni Pogánom nádymać fie przeciw Żydom/ z załługi wiáry *WujNT 521, 1.Cor 4/6; SkarKazSej 675a*.

nadymać się o co (1): O nędzna marna Mucho [*o człowieku*] ocz fie więc nádymałz/ Kiedy łwoie łláchectwo y z herby włpominałz. *RejWiz 98v*.

nadymać się czym (1): A czymże fie ty nędzna mucho [*o człowieku*] nádymać chczelz? á dla czegoż the plugáwą gębę twoię podnořilz ná wzgárdzenie á ná lekkość bliźniego łwego? *RejZwierc 69*.

Szeregi: »(nie) nadymać się i (ani) (inszymi) gardzić« (2): małz rozumieć/ o náńzym przed Bogiem włprawiedliwieniu [...] gdy fie kochaiąc w łwey włłłney łprawiedliwořci/ z niey fie nádymać y inřzymi gárdzić poczniesz. *CzechRozm 211; NiemObr 45*.

»nadymać się a swowolnie sobie poczynąć« (1): O iáko fie ich wiele nádyma á łwowlnie łobie pocżyna [*superbire et insotere*] dla tego iácy/ że ie łłáchtą zową? *ModrzBaz 140v*.

»nie nadymać się ani sobie przypisować« (1): iijby cie bog wewłłytłkim wylłuchál/ iij by vzdráwiál niemotzné/ albo tzuda inřłé działál/ nie nadymáy fie s tego/ anij łobie przypifuy/ mnimaiątz aby to ty a nie bóg działál. *OpecŻyw 45*.

»pychą unieřć się, nadymać się« (1): iam fie pychą vniołł/ á łiebie poniźaią: iam fie nádymał/ á łiebie znieważaią *LatHar 269*.

»pysznić się, (a) nadymać« [*szyk 1:1*] (2): A przeczże fie teź ty pyłznilz á nádymałz márna mucho [*o człowieku*]/ iáko myłł ná wylłokiey gorze łiedząca/ ktora áni obaczy gdy iá Kaniá ábo Sowá porwie. *RejPos 228; Calep 65a*.

W przen (2) : *BudNT 1.Cor 13/5 [4]*; Miłłość nie zayřrzy/ złořci nie wyrządza/ nie nádyma fie [*non inflatur*] *WujNT 1.Cor 13/4*.

5. *Okazywać gniew, wzburzenie; tunere Cn (1)* :

Szereg: »kokoszyć się i nadymać« (1): Rurał [...] yął fie coffáyac na zad/ kokolřyc y nádymać/ á chłopyęta obaczywłłfy że fie yełłcże gnyewa/ [...] przydali mu wyęcey *GliczKsiąż H8*.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (2)*: Intumeo – Nadimam fie. *Calep* 557b; Tumeſco – Nadimam fie. *Calep* 1092b.

Synonimy: 4. *bucić się, chępić się, kokoszyć się, pysznić się, wywyższać się.*

Formacje współrdzenne cf DAĆ SIĘ.

KCh